Ч. 222 (721.). Львів, четвер дня 4. жовтня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот.
На провінції 12 сот.
В займятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	4·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:

На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:

В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Орґан Радославівців про Україну.

Вісти з сеї та тої сторони фронту про величезні поступи в напрямі будови української держави, що доходять до Болгарії, викликають там живе заінтересоване. — Всї часописі все дають богато місця не лише телеґрафічним вісткам про Україну, але також широким статям про українське питане.

Перед веде в інформованю читачів про Українців півурядовий орґан партії ліберально-народної або так званих „Радославівців“, „Народні Права“.

І так під заголовком: „Чуждіте народі в Русія“ (число 136, з дня 19 го червня) говорить ся з нагоди українського зїзду в Харкові про причину заінтересованя українською справою. — Розвій ідеї самостійности України, як найбогатшої частини Росії, має нечувано важне значіне для будучности тої держави і для цілої Европи. — Відірване 30 міліонів Українців викликало би цілковитий переворот у політичних та господарських відносинах в Европі, отже і на Балкані.

Публіцист А. Моріндерський присвячує Україні й її відносинам до Росії велику вступну статю під заголовком: „Монархіческа Русія і Україна“, в якій каже, що Українці домагають ся „широкої автономії для України і повної свободи так для неї, як і для всїх инших народностий, замешкуючих ту землю“.

Завдяки такій проґрамі і признаню тимчасовим правительством, український нарід устає до нового житя, напружує всї сили, щоби задержати здобутки в революційній Росії і її саму „вирвати з табору наших ворогів“. — Автор осуджує становище болгарських русофілів, що піддержують лише імперіялїстичні інстинкти Росії й її панування над Україною, Литвою й Фінляндією й иншими народами.

Давайте ніхто не підносив голосу в обороні засудженої на загладу України.

Противно, кождий глядів на заходи Українців з усмішкою милосердя і з погордою.

Історія українського народу мало відома у Болгарії, бо доси, скільки разів було старане запізнати болгарську суспільність бодай з одробиною історії України, завсїгди знаходили ся у Болгарії „учені і письменники“, що такі заходи називали шкідливими для болг. суспільности, не хотячи її відбирати злуди і переконати, що Росія в дійсности не є освободителькою, а гнобителькою инших народів.

Та болгарський нарід сам здоровим інстинктом відгадав і зрозумів властиву правду. — А внїшні події, що відбувають ся на Україні й у цілій Росії, найлїпше утверджують його в переконаню, що власний його інстинкт був для нього найлїпшим дорадником і провідником.

В статї: „Українскія народен конґрес“ (ч. 157, з дня 14-го липня) подає дневник зміст виводів проф. Грушевського з „Нової Ради“ — які доказують, що російська політика супроти Українців сама причинила ся до скріпленя сепаратистичного українського руху. — Всякі заходи Українців, щоби дійти до порозуміня з Росією на основі засад федерації, розбивали ся завсїгди о консерватизм її офіціяльних і неофіціяльних чинників. — Одні соціялїсти зрозуміли стремлїня Українців і приязно до них відносили ся.

Прапор вільної України буде звинений тільки тоді, коли всеросійські централїсти вискажуть бажане, щоби прапор широко понятої української автономії увійшов в склад федеративної демократичної републики.

В другій части статї наведена відповідь „Нового Времени“ (з дня 2/15 VI.) на далекосяглі домаганя українського зїзду, котрий зажадав не тільки признаня нової автономії України, і не тільки затвердженя Генерального українського штабу, — але й створеня осібної української фльоти, в склад котрої мала би увійти, кромі чорноморської, також часть балтійської, — і признаня осібних представників України на мировім конґресї.

В ч, 180 (з 10/VIII) знаходимо знов велику вступну статю п. з. „Васкрасването на Украіна“, оперту на статях проф Рудницького в Der oestliche Kriegsschauplatz i Arbeiter Ztg.

Україна трактована там як великий, одноцільний і в своїх стремлїнях зєднаний, 30 міліоновий нарід, що займає шесте місце в Европі.

Передовсїм обширно представлено в статї ґеоґрафічне, господарське і політичне значіне України, як також її земні богацтва. Статя звертає не тільки пильну увагу осередних держав на господарську вартість України; але й перед болгарською суспільністю отвирає нові і незнані горизонти, котрі на випадок вилученя з російського кольоса вільної України, будуть мати і для болгарської торговлї та промислу першорядне значіне.

Бурцев про відрожене Росії.

Голосний в історії визвольної борби Росії В. Л. Бурцев, що в роках 1911—1914 редаґував в Парижи журнал „Будущее“, видав отсе перше число свого орґану під тим самим заголовком, що в Парижи, в свобідній, революційній Росії. Проґраму свого видавництва представляє редактор так: „Будущее“ буде передовсїм орґа-

М. ГРУШЕВСЬКИЙ.

Вихрест Олександер.

Коли я перечитував останний том актів про Хмельниччину, виданий київською комісією, серед десятків шабльонових документів, в котрих обвинувачували ся, засуджували ся, карали ся ріжні учасники розрухів, — увагу мою притягнув до себе один з таких судових протоколів, списаний в дубенськім маґістраті засуд розбійника жида-вихреста Олександра.

З нескладного сірого оповіданя маґістратського писаря, з під сухої формалїстики приписаної „Порядком“ процедури, — блиснула мені ясна іскра світлого пориву людської душі і освітила все. — І понуру обстанову лютого середновічного права, перехованого в старій, задумливій атмосфері міського житя сих часів упадку. — І всю отсю тяжку, безвихідну замотанину, над котрою хвилевою бурею пролетіла Хмельниччина 1648-го року, не здужавши вирвати його з суперечностий й аномалїй польського панування і полишивши знову в напруженім безпомічнім станї між злобою розжалених і гнївних панів-мостиків і неутолимою ненавистю всеї підвладної маси, сфильованої повстанем і всїх отсих нещасних, захоплених, вирваних зі звичайних обставин житя, що полетїли по похилій площі бандитства серед загального розпаду житя — пропащих людий в роді братів-вихрестів.

Можливо щільно тримаючи ся протоколу і тільки збираючи до купи, очищуючи і порядкуючи його кошлаве, безладне оповідане, я переказую отсю історію.

Коли в грудни 1648-го року гетьман Богдан Хмельницький пішов з під Замостя на Україну, і війну вважали скінченою — ріжні утікачі, Поляки й жиди, що повтїкали до Польщі, стали повертати ся на свої попелища. — Між ними й орендар Маєр з Базалії зі своєю сімєю, поспішив до свого волинського місточка, хотячи довідати ся, що діеть ся з його господарством і орендою.

Діставши ся по всяких пригодах до Базалії, пристали вони в господї жида Мошка, де мешкав їх фірман, з котрим вони приїхали, й пішли обходити давних знакомих. — Вість про приїзд з Польщі богатого орендаря, що певно привіз зі собою великі гроші, пішла по місточку — филювала ріжний неприкаяний люд, вибитий з колїї останними розрухами.

Коли орендарі вернули ся з вечері, на яку був запросив їх знакомий міщанин, вони довідали ся, що для них приходив до Мошкової господи жид вихрест Олександер з кількома товаришами, питали ся їх фірмана про Маєра і сімю його і про „наші гроші жидівські“, — як оповідав потім Маєрів зять.

Фірман не хотїв їм богато оповідати, тоді вони почали його бити, мучити, щоби видусити з нього відомости. — Довідавши ся, скільки удалось, пішли собі. Коли жиди вернулись з вечері, фірман їм се оповів.

Жиди зміркували, чим воно пахне, — але лишили ся там-же на ніч, тільки взяли ся на всякі способи, щоби оборонити ся від нічного нападу. — Вони міцно замкнули двері у своїй хатї і попросили господаря, що мешкав у тім домі, аби він позамикав добре двері і вікна в сінях; жінка господаря була тоді хора по породї і він її перепровадив до сіний і був там коло неї.

Бувши певні, що сіни добре замкнені, жиди поклали ся спати.

Але господар був в змові з компанією Олександра. Коли жиди поснули, він відчинив сіни Олександрови й його товаришам. — Олександер з братом-вихрестом Яцком-кравцем, Панасом броварником й Яцком Тягликом вдерли ся до господи, де ночували жиди — й стали їх бити.

Олександер кинув ся насамперед на Маєрового зята і вдарив його рогатиною по плечах так, що рогатина злетїла з дручка — потім кинули ся вони на старого Маєра і почали його страшити і бити, добиваючи ся від нього гроший.

Зять тимчасом вимкнув з господи. Орендар скористав з заміщаня і також вискочив за ним на ринок. — Зять побіг до тої господи, де вони вечеряли і почав кричати на ґвалт, благав ратувати старого, щоби не вбили на смерть і обіцяв за те сто золотих.

Люди кинули ся на ринок, — вдарили на ґвалт, побігли ратувати, але на дорозї їх перестрів молодик, пасерб пана Гринецького, що побіг був також на ратунок з шаблею. — Він біг настрешений назад: почав кричити до людий, котрих скликав був Маєрів зять: „Куди йдете! верніть ся, я з шаблею, а нічого не вдію, там велике забийство.“

Люди постращили ся, спинили ся, потім побігли дати знати на замок до пана Вільга. — Пан Вільга одначе не дуже взяв собі до серця орендарську біду і тільки післав свого челядника, щоб арештував тих розбійників.

(Далї буде).

ном його редактора і тих його співробітників, хто стане на точці погляду широкої безпристрастної свобідної оцінки подій російського житя.

Редактор „Будущаго“ ніколи не був членом якої-небудь партії. В імя широких ідеалів свободи він все виступав з протестом проти того, що вимагало протесту, і був горячим поборником всього, що було світлого в російськім житю, що заключало в собі здорові зерна борби за свободу. Борбу з властю Миколи II ми вели завсїгди не тому, що вона була властю, а тому, що вона була злою властю. Тепер з таким же ентузіязмом, з яким ми боролись з тою злою царською властю, ми всїми, від нас залежними середниками, будемо піддержувати теперішну власть тому, що вона — ми віримо в се — буде чесно виповняти приняті обовязкі, оправдає довіре народу“.

На зміст першого числа складаєть ся кілька статей, що вийшли з під пера самого редактора. Ось важнійші з них: „Мы государственники“, „Привѣтъ Г. В. Плеханову“, „Николай II и Послѣдній“, „Намъ нужна не месть, а борба за свободу!“, „Палата стараго режима“, „Николай Распутинъ и „Гришка“ Романовъ“ і ин. Перша і остання статя для нас найінтереснійші.

У першій — „Мы государственники“ — Бурцев поясняє, чому він і його сторонники доси тільки руйнували, а нічого не будували. Причина сього була та, що реакційне правительство, яке стояло на чолї російського народу, не давало їм найменшої спромоги поважно заниматися якою-небудь будучою роботою. Тепер инша річ. Тепер править Росією правительство революційне, яке вийшло з волї народу і для того народу працює.

Автор був все „государственником“, все узнавав потребу власти, тільки що до революції та власть була ворожа народови, отже він мусів проти неї виступати.

Автор одушевлений для теперішного тимчасового правительства і кличе всїх до послуху для нього. Дотично війни, яка ведеть ся за „правду і справедливість“, автор стоїть за тим, що війну в вірнім союзї з прочими західними державами треба вести дальше, аж до побіди...

Статя: „Николай Распутинъ и „Гришка“ Романовъ“ написана ще в р. 1913 і тоді в Парижи на француській мові печатана. Тут подає автор-редактор її в російськім перекладї.

Ось зміст її:

В Петроградї є тепер двох героїв: Микола II і Распутін. Один з другим тїсно звязаний. Распутіна зовсїм справедливо можна би назвати „Романовим“ і вивести його рід від Михайла Теодоровича так само, як Миколу II, і всїх його істинно-німецьких предків. З другого знов боку Микола II через Александру Теодорівну так глибоко і основно увійшов останними часами в „распутінство“, що він з повним правом міг би з своєю супругою називати ся Распутіном.

Романови і Распутіни зібрали коло себе цілковито непроходиму грязь по колїна. Коли би воно удало ся пояснити тільки їх недугою, то се булоби і для Распутіних і для Романових найкрасшим оправданем. Та на жаль справа стоїть для них далеко гірше.

З того, що нам доносять з Петрограду, наведемо тільки дещо.

В часах реакції по р. 1906 стала під покровом Столипіна підиимати голову клирикальна партія. Духовенство стало мріяти про скріплене свого політичного впливу, про самостійну ролю, про скликане собору, вибір патріярха і т. д.

На першім плянї між духовенством появив ся тодї саратівський епископ Гермоґен, фанатик і реакціонер. Доволї талановитий став він скоро потрібним чоловіком для правительства. Враз з своєю правою рукою Іліодором дійшов вкоротці Гермоґен до великої сили. Він іґнорував ґубернаторів, навіть мінїстрів і синод. В Петроградї мав Гермоґен також свого „чоловіка“. Опираючись на нїм, заняв відразу таку позицію, з якої годі його було й гарматами зігнати. Він відразу став сильнійшим від Столипіна і оберпрокурора синода.

Сим чоловіком був не хто инший, як малограмотний „Гришка“ Распутін. Сей патольоґічно ненормальний субект, завдяки деяким своїм прикметам, мав величезний, особливший вплив на женську часть „висшого“ товариства, передовсїм, двірського. Він зробив ся наче яким пророком, мало не півбогом, всїх повертав в свої рабинї. Особливо підчинив він свому впливови жінку Миколи II — Александру Теодорівну...

І ось на чім построїв той „Гришка“ Распутін свій вплив на всю політику російського правительства, він, а за ним — і його Гермоґен і Іліодор!

Упертий, дрібничковий, злобний Микола II був через ціле своє житє в руках ріжних Филипів, Клопових і т. п., а Александра Теодорівна, людина не зовсїм нормальна, а навіть, бути може, їй місце тільки в домі божевільних.

Її колись з політичних зглядів видали за Миколу II. Вона його ціле житє ненавиділа. По народженю престолонаслїдника в нїй зродилась самостійність і вона розстала ся з своїм мужом. Коли була близька божевіля — стрінулась з Распутіном. Завдяки свому впливови на гістерички, зробив її Распутін своєю рабинею.

І так вчерашний „Гришка“ став першою політичною силою в Росії. Микола танцював перед ним і послушно виконував всї його баженя. Перед Распутіном дрожав також Столипін. Його боялись всї мінїстри.

Так ішло довгий час, аж в Петроград приїхав Гермоґен; тут близше познакомив ся з способом житя Распутіна та з деякими його особливостями.

Навіть Гермоґена й Іліодора відкинуло від Распутіна...

Гермоґен від молодости стояв за борбу з тїлом, а в Распутінї він стрітив чоловіка, що довів розпусту до звершености.

Прийшло до непорозуміня, до сцен... Між другами настала війна. За Распутіном вставилась Александра Теодорівна, за Александрою Теодорівною Микола II, і Гермоґен та Іліодор до 24 годин зникли з овиду...

Та у Гермоґена були свої політичні други. Вони вїшли війною на Распутіна. Заговорила преса — її здавили. Заговорили в Думі, та і там не повезло.

В Петроградї з приводу Распутіна заговорили не тільки про Александру Теодоровну... Про житє Распутіна подають такі факти, що не будь він „Романов“, він вже давно був би на каторужних роботах.

Останними часами справа приняла острий характер і Распутін, говорять, мусів виїхати з Петрограду в Крим.

Російській суспільности байдуже зрештою, куди виїхав Распутін. Та инше дїло його полїтична роля..

Тут ми всї повинні горячо запротестувати проти всякого рода „распутіновщини“, як і „романовщини“. Нам не треба анї Романових, анї Распутіних...

Війна.

Болгарський вожд про мир.

СОФІЯ (Ткб). „Утро“ оголошує розмову начального вожда Жекова, котрий між иншим сказав: Пророком бути не можна, але можна сміливо поставити твердженє, що мир скорше прийде, ніж ми того сподїємось. Болгарія не хоче анексій чужих областий, але лише країв признаних в цілім світї за болгарські.

Не покинуть Росії..

ПЕТРОГРАД (П. Т. А.). Урядово оголошують: Супроти занепокоєня, яке вийшло на яву в російській пресї задля поголосок, буцім-то наші союзники під враженєм нашої переходової військової слабости могли приступити до заключеня мира, ми є уповажнені до освідченя, що правительства Анґлії, Франції і Італії рішучо перечать тим намірам держав використати трудне положенє, в якім Росія тепер є, а в цїли забезпеченя своїх власних інтересів.

Амбасадор Анґлії зложив урядову заяву, що Анґлія нїколи не згодила би ся на таку полїтику. Француський амбасадор повідомив тимчасове правительство, що одна личність, яка була на високім дипльоматичнім становищі в Німеччині, пробувала з політиками француськими навязати дискусію над питанями, що входять в рахубу. Німецьку пробу відкинено з обуренєм. Італійський амбасадор заявив з своєї сторони тимчасовому правительству, що Італія буде далї спільно працювати над спільною справою і відкидає всяку думку мирових переговорів, які не узглядниллиб інтересів Росії.

Чернін про мир і війну.

Гр. Чернін почав свою промову представленем корисного військового положеня союзників. Програма будови нового світа є виложена у відповіди папі. Австрія в будуччині зрече ся узброєнь, бо війна доказала, що Австрія не є — як загально думали — умираюча держава, а сильна або бодай рівновартна; як що противники дійдуть до того переконаня, то Австрія разом з ними зложить оружє і управильнить всї спори.

Щоби війна не повторила ся, треба щоби Европа станула на почвірній міжнародній правній підставі. Перша, се міжнародне розброєнє і узнане розємного поступованя. Друга, свобода повного моря і розброєнє на морі. Для проливів будуть обовязувати инші приписи. Як що на ті дві засади згодять ся вороги, то буде також принята і третя, а саме всестороннє зреченє територіяльних здобутків. Четверта засада є униканє господарської війни; нїм заключимо мир, мусимо впевнитись, що наші вороги виречуть ся тої думки.

І вороги годять ся по части на такі засади. Справа відшкодовань, яку тепер порушує коаліція, набирає дивного характеру, як зважити, кільки спустошень наробили у наших краях ворожі армії. Чи коаліція думає, що може числити на односторонну винагороду? Війна прибирала ріжні фази жадань до осередних держав, вкінці таки дійде до мира через порозуміне.

Як що нас змусять далї вести війну, то ми мусїти-мемо змінити програму і жадати винагороджень, змінити наші умовини.

Не вірить занадто в склонність коаліції до заключеня мира на такій основі. В такім случаю війна далї. Знаємо, що перетриваємо в полї й у краю. Наша година виб'є, а з нею прийде забезпека свобідного, мирного розвою Австро-Угорщини.

Подія, яких не міра.

„Agramer Tagblatt“ оголошує розмову зі звісним і у нас хорватським поетом Конте Іво Войновіцьом, яко ще одну страшну картину безголовя, що повстало з вибухом війни,

— Подаємо її в скороченю.

Як і богато инших Хорватів, Сербів і Словінців інтерновано з початком війни також поета „Дубровницкої Трильоґії“ Іво Войковіця. Тоді як-раз був він зі своєю старенькою матірю в Дубровнику. В 11 днів по інтернованю дістав телеґраму від матери, що по страшній подорожі удало ся їй утїчи до Італії.

Поет, що лежить тепер від мая 1915 в аґрамськім шпитали та саме 9. жовтня обходить 60 літні уродини, сказав ось таке співробітникови „Новостій“:

„Прийде колись час, коли я все скажу. Але можу вам тепер сказати, що наша вязниця в в порівнаню з тим, що наші товариші терпіли в жорстоких вязницях в Марбурзї, Грацу і Карляв, поминаючи вже вбійчі табори інтернованих — було трохи більше людське“.

Дальше оповідає про свої страшні переживаня, як то його вели попри його помешкане в Спалято, на якім повівав хорватський прапор піднесений вперше його батьком, дальше як довкола збігались тисячі людий, щоб поглянути як їх „сійора Іво“ вело 6 вояків з настромленими баґнетами і лайтнантом, як його приведено з одним товаришем недолі до вязниці у Сінь. В темній камері добачили двох товаришів. Один з них молодий в міщанськім одїню і другий типовий сильний мущина гірської краси в національнім строю. Познакомили ся. Перший звав ся Іґуман Розіч, другий Онисим Поповіч з Кніна. Сиділи вони мовчки. Та поет, якому пристановище в тюрмі було все таке більш виносиме, як безконечні марші та небезпеки, не тратив доброї віри та гумору.

І мовчазві товариші оживились та заговорили; упали стериотипні, дурні реченя: „Менї сказали, що я поховав бомби“, „я був в Білгороді на святї „досїтія“ і т. д. Онисим сказав ще: „А мене обжаловують, що я вговорював жовнірів не стріляти на сербських братів“.

Поет потїшав їх, що їх не засудять та випустять. Розмова тягнулась до раня. Рано забрала сторожа Войновіця далї по сердечнім прощаню з Поповічом. „15 днів пізнійше сього останнього розстріляно... а недавно дефілювало військо перед його гробом, бо його по смерти увільнено від оскарженя; признано невинним...

Розумієте ви тепер, чому я що дня в моїх молитвах згадую мученика брата Онисима, щоби він умолив Бога, щоб німства не була тяжша як справедливість?“

Відтак оповідає про справність австрійських властий:

На Різдво 1914 р. захорів тяжко на ґлявкому на ліве око. Конзіліюм лїкарів порадило удати ся до специялїста. Та намісництво в Зарі дало аж по пятьох місяцях відмовну відповідь на його просьбу, а в кілька днів опісля повів він

*) Іво Войновіць відомий хорвацький письменник; його драму „Еквіноції“ виставляв і український театр тов. „Бесїда“ у Львові.

яко закладник похідний курінь через Боснію, Кроатію аж до Кралевач, а звідтам „шупасом“ назад через стирийські тюрми. Операція вже була за пізна і він стратив ліве око, а праве чекає така сама судьба.

Сидів 10 місяців у тюрмі (навіть без жадного обжалованя або переслуханя!) 17 місяців був інтернований, майже 5 місяців хорий, а тепер в шпитали бореcь зі сліпотою.

* * *

Мимоволі стає кождому з нас перед очима подібна доля соток тих, що їх без заміту та переслуханя мучили в тюрмах,

---

Державна Рада.

В продовженю дебати над фінансовим предложенем правительства промовляли в палаті послів п. Вальцнер і Словінець Равінгар, який доказував, що домагати ся, щоби Словінці під сю пору голосували за буджетом булоби для них одно, що цілувати руку, яка держить батіг. — Ми глибоко переконані — говорив бесідник — що до нашої мети дійдемо і без співділаня правительства.

З черги прийшов до слова другий бесідник від Української Парляментарної Репрезентації посол Др Евген Левицький. Він завважує, що від представників народів не можна домагати ся в часі, коли ходить о питане їх істнованя, щоби про сю справу забули, а радили з правительством про податки. Коли який нарід відчуває потребу виявленя свого становища до держави, то є нем український нарід.

Бесідник вказує на те, що нинішний коронний край Галичина повстав штучним способом. Українці не можуть згодити ся на те, щоб їх віддано під пановане польської більшости, витвореної штучно сполукою двох країв: українського й польського в один край. Ціла ся політика змагала до сього, щоби український нарід скоивдити під оглядом господарським, суспільвим і культурним. Всеж таки — мимо сих сумних відносин — український нарід був тим, що з вибухом війни станув по стороні осередних держав, вислав найкрасших своїх синів в поле і утворив український легіон. Було тоді загальне одушевлене; всі сподівали ся, що осередні держави поваляють царат і висвободять з ярма російських Українців. А нагородою за наші жертви було загальне переслідоване всего українського в Галичині і се під патронатом польської адміністрації в Галичині і державних органів. Виявило ся, що властивими москвофілами були польські властителі більших посілостий у східній Галичині, польські урядники вели коншахти з Бобринським і иншими російськими чиновниками.

Потім прийшла думка відокремленя Галичини. Поляки мали дістати відшкодоване, з Галичини мають зробити малу Польщу, а ніхто не розуміє, за що властиво мають Поляки дістати відшкодоване. Чи за се, що їм визволено польське королівство, чи за те, що в східній Галичині властителі великої посілости йшли рука в руку з панросіянами проти австрійської держави? Мимо сього говорить ся завзято про відшкодоване і се коштом українського народу.

Бесідник вказує, що в заяві правительства нема ніякого натяку на приобіцяну правительством демократичну перебудову Австрії. Бесідник побоюєть ся, щоби успіхи, віднесені під Ригою і над Сочею не довели до сього, щоби право народів до рішеня про себе могло видавати ся вже непотрібним. Бесідник домагаєть ся здержаня реквізиції в східній Галичині, передовсім надужить, получених з ними. Висказує жаль що жадане Українців що-до поділу Централі, для відбудови краю не сповнено.

Заява Українців з 30. мая с. р. містить їх мінімальні жаданя, від яких під ніякою умовою не можуть відступити. Управляєть ся гру — каже бесідник — ріжними алюзіями до ягайлонських королів, які викликують у Українців як найгірші згадки.

Колиб мали прийти зарядженя, які не увільнили би Українців з під ярма, а піддали би їх під чуже пановане, то Українці застерігають собі, що в відповідній хвилі зажадають, щоби по думці права народів самоозначеня самі рішили про свою будучність. Бесідник кінчить, заявляючи про солідарність усіх Українців.

П. Дашиньский заявляє, що Поляки не мають нічого надзвичайного сказати. Свої жаданя з 16. мая представили вони кабінетови вже давно.

Досі одначе не сповнено ні одного з сих жадань. Бесідник питаєть ся, яких способів уживе президент міністрів, щоб утворити в палаті більшість. Як довго правительство не дасть відповіди, є річю нечуваною, щоби відповідальність скидати на парлямент або на часть парляменту. Бесідник питаєть ся, на кім властиво правительство бажає оперти ся? Чи німецький національний союз є партією правительственною і в якім характері виступає сей союз? Бесідник питаєть ся, що має значити ціла нагінка на парлямент, що значить бесіда п. Вольфа, ухвала зложеня гідности предсідателів в комісіях, та обиди кидані на більшість палати? Для нас означує се поворот до шибениці, поворот до деспотизму, до самоволі й абсолютизму, якого зазнавали ми через три роки.

Ціла німецька преса, заразом правительственна преса підбурює проти парляменту, на кождім кроці його атакує саме за те, в чім парлямент є найбільше діяльний. Коли правительство вважає, що сим способом застрашить Поляків і втягне їх до правительственної більшости, то дуже помиляєть ся. Бесідник згадує, що правительство не вважало відповідним поговорити з польським колом хочби пів години про його жаданя й наміри. Перед 5 місяцями предложили ми правительству наші жаданя, а досі не маємо відповіди. Нема в становищи Поляків тайни. Жадають вони передовсім цивільного намісника, здержаня неприязної господарки централі супроти краю, та заплату за воєнні чинитьби.

Далі обговорює бесідник справу реквізиції в Галичині і звертає проти сього, щоби поживу з Галичини вивожено до Німеччини.

Після промов Румуна Сербиня й Словінця Рібажа переказано фінансове предложене буджетовій комісії.

Інтерпеляції вніс між иншим посол В. Будзиновський в справі здержаня евакуації і реквізиції.

З днем 6 жовтня здержимо висилку всім, котрі до тої пори не вирівнають залеглости і не пришлють предплати за жовтень.

НОВИНКИ.

— **З парляментарних переполок.** Посол Дашиньский говорить: На днях отворено в Кракові 8 заплюмбованих вагонів німецьких, в яких були 5 кільові пачки з провіянтами. Все те було призначене для Німеччини.

Посол Тайфель перериває: Польські жиди продають цілий ваш край.

Посол Райцес протестує.

— **Станиславівська Рада міста** відбула перше засідане дня 27. вересня під проводом посадника-фліхтлінґа дра Німгіва. В промові своїй згадав др Німгів про жертви, які місто потерпіло в тім часі коли було на боєвій лінії, а його бурмистр був над синім Дунаєм... Наслідком острілюваня міста забито 65, ранено 150 (з того 35 вже вмерло) і знищено 1000 домів.

— **Воєнні заробітки.** До історії воєнних заробітків і рабунків при виплаті військових причинків у Львові приносимо скромну подробицю: Один з функціонуючих урядників відсилає всі інтересовані сторони по пораду до бюра жидівського адвоката при ул Ягайлонській ч. 15, Мало того. Бюро адвокацьке при Ягайлонській улиці має такі точні інформації, що до всіх побираючих причинок висилає такі картки: N, N.: Szanowna Gospodyni zechce zgłosić się u mnie w sprawie zasiłkowej z odnośnym arkuszem płatniczym. Lwów 13/9 1917. Печатка: Adwokat Dr Izydor Schenker Lwów Jagiellońska 15. —

Щож на те дирекція поліції, скарбові власти і адвокацька палата? Відки п. Шенкер (згляно його печатка) знають, котрім „gospodyni“ належить ся причинок або підвишка причинку? В нашій редакції є окремий архів таких документів і в своїм часі хтось за те буде відповідати...

— **О допущенє жінок до правничих студій.** Правничий виділ будапештенського університету вже другий раз ухвалив домагати ся допущеня жінок до правничих студій. Свою ухвалу переслав до міністерства віроісповіданя і просвіти з жаданем, щоби воно у своїй области діланя дозволило жінкам брати участь на правничих викладах.

— **Сензаційний процес в Чікаґо.** Мешканці Чікаґо довідали ся нагло, що земля на якій стоять їх доми — не є їх власністю, але Поляка якогось Бурдзінського. Той знайшов десь старий документ, яким Вашінґтон ще дарував його предкови Пулавському всю землю, на якій тепер стоїть Чікаґо. Новий властитель не хоче після американського закона збурювати всіх домів, лише жадає за землю — не богато... мілярд долярів. Та мешканці не думають їх так гладко дати — і тому веде ся тепер процес.

— **Кара за приїзд до Петрограду.** Військовий ґубернатор Петрограду зарядив, що кождий подорожний, що приїде до столиці без особливого уповажненя місцевих властий, має бути покараний грівною 3.000 рублів або арештом на 3 місяці. Причиною того зарядженя є проживні трудности.

— **Карти на одіж.** З днем 26. вересня с. р. увійшло в житє розпорядженем міністра торговлі впроваджене карт на побір одіня. Цілию того розпорядженя є забезпечене в границях можливости найконечнійших потреб незаможного населеня і управильнене в її інтересі уживаня запасів, що до тепер мали свобідний оборот. Матеріяли до дамської конфекції виняті аж до відкликаня з під приписів і карт на одіж.

— **Цісар до буковинських Українців.** Посли Лукашевич, Семака і Спинул, патріоти з зеленої Буковини, вибрались в сам час зложити чолобитню цісарській парі з нагоди відбитя Буковини.

По промові Лукашевича сказав Цісар:

Желаня благословленя враз із запевненем вірної любови і привязаня приймаю з тим більшим задоволенем, що зложено їх мені в хвилі, коли завдяки божій помочи і хоробрости моїх військ мою улюблену Буковину увільнено від ворога. Вид області улюбленого мого князівства Буковини, дікнених там сильно жорстокостю війни, наповнили моє серце глубоким болем. Будьте панове переконані, що загоєне тих тяжких ран буде предметом моєї безперервної журби, дбайливости і задач мого правительства. Також довіряю праці вашого народу і незломимій силі, як також любови вітчани, доказаній кількo жертвами майна і крови, котрі причинить ся до відбудови знищених земель. Гарне діло вашого домового розвиненого і плеканого промислу приймаю з радістю і сердечною подякою. (По укр.); Ще раз дякую вам сердечно і жийте щасливо.

Цісарева подякувала учениці Ірені Гордійчук за гарну суконку для престолонаслідника та казала переказати товаришкам її подяку за гарний дарунок.

— **З театру.** З дирекції театру комунікують: В суботу 6. с. м. повторить театр комедію з міщанського житя М. Старицького „За двома заяцями“. В неділю 7. с. м. оперетку М. Старицького „Чорноморці“ з деякою зміною в обсаді, а то з п. Бенцалевою в ролі Цвіркунки, а п. Рубчаковою в ролі Кулини. На вакінченю премієра „Хмара“, драма на 5 дій Суходольського. В головних ролях виступлять між ин. Рубчакова, Бенцалева, Даньчак, Рубчак, Коханенко і ин. „Хмару“ виставить театр в суботу 13. с. м. Дирекція заанґажувала нові жіночі і мужеські сили, спровадила з Тернополя театральну ґардеробу і музикалія і збогатить репертуар кількома спiвними штуками як: „Вій“, „Оповісти Гофмана“, „Галька“, „Циганська любов“ і инші. З „Вія“ вже зачали ся проби хорові і „Вій“ в короткім часі буде виставлений.

Звертає ся увагу публики, що з огляду на зимовий час початок усіх вистав почавши від 1. с. м. буде точно о год. 7 вечер.

З поважних кругів театральної публики комунікують: Ждемо, щоби в українськім субвенціонованім театрі заведено вже раз порядок. Є публика, є репертуар, є і сили, треба ще режісера, якийби знав бодай малу і велику азбуку і бодай з грубша... правопись. (Т.).

— **Бійки при грі в мяча.** В неділю по пол. грав в Зізкові в Чехах німецький клюб проти чеського. Вже гра мала дуже зворушений перебіг тим більше, що Німці брали верх. Між двома грачами прийшло до чинних зневаг, які відтак перенеслись на всіх грачів та на публику. Прийшло до великих бійок, які розтягнулись аж на улиці Зізкова.

— Німецький „воєнний здобуток“. Німецькі міродатні круги роздумують над тим, щоби також у мирних часах завести подорожоване з пашпортами. Про те каже Welt am Montag: Отже введене приписів обовязуючих за часів царизму в Росії. То був би гарний „воєнний здобуток“.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 4. жовтня 1917.

Нині: 4. жовтня гр.-кат. Кондрата, римо-кат. Франца.

Завтра: 5. жовтня гр.-кат. Фоки свщм., римо-кат. Плящида.

○ З нагоди вінчаня Івана Ігната і Марії Козловської складаю місто желань 10 К на школу ім. Тараса Шевченка на стрийській дільниці. Др. Михайло Волошин.

○ Виділ Тов. Українська Захоронка просить ВП. Пані, котрі заявили охоту заняти ся збіркою, щоби ласкаві були зголосити ся в пятницю, 5. жовтня о 4 год. по полудни при ул. Бляхарській ч. 9 по пушки. Відома збірка відбуде ся вже в неділю.

○ Захист недужих У. С. С. у Львові складає отсим подяку Світлій Дирекції Українського Театру під управою Катерини Рубчакової, за виставлене опери: „Катерина“ з якої чистий дохід в сумі 663 К 4 с. на ту ціль призначила і управі захисту передала. За управу Захисту: Др. Б. Овчарський. Олена Кесевичева.

○ До Січий і Соколів в краю. Руханково стрілецьке Товариство „Сокіл-Батько“ взиває всі Товариства, щоби списали шкоди, які потерпіли в наслідок війни, дали потвердити виказ шкід місцевому громадському Урядови і на основі сего вносили прошеня до ц. к. Намісництва як Кревої Централї для реконструкції відбудови Галичини до Секції І. о підмогу на віднову Товариства.

Підписує голова і писар або хтось з членів чи члениць, коли тамті два неприсутні. Подання вільні від стемпля. Для скорщого полагодженя належить безпосередно звертати ся до Експозитури Кревої Централї в данім окрузі. Коли Експозитури недалеко віддалені, найдогіднійше було би зі списом шкід, потвердженим Урядом громадським, устно передавати ті прошеня.

Письмо треба на почті поручати. — Управа „Сокола Батька“, Львів, ул. Руська 20. 2—3

○ „Календарик Самохотника“ на 1918 р. повний гумору і сатири, прикрашений артистичними картинами — коштує тільки 70 с. Хто хоче набути сей календарик, хай шле 70 с. на адресу: Адм. „Самохотника“ Кіш УСВ, Etapenpost 445; дістане його також і в усіх книгарнях і торговлях. 3—3

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 3. жовтня.

На східнім фронті і в Албанії нічо нового.

Італійський фронт:

У відтинку гори св. Гаврила знов розгоріли вчера великі бої піхоти. Значні ворожі сили йшли приступом на наші становища. Зиск вузкого кусня рова на західнім збочу гори є для Італійців одиноким успіхом їх наступів, які переплатили великими втратами.

Заст. шефа ген. штабу **Ф. Гефер.**

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 3. жовтня.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

На побережу і між Langenmarck і Zandworde знов піднялась вчера артилерійна боротьба до великої нагальности, а в середних відтинках фронту і до найсильнійших огневих ударів. Рано силував ся ворог знов але дарма відбити день перед тим здобутий нами терен на півнів від гостинця Menin-Ypern. Всі його наступи кроваво відбито.

Фронт пруського наслідника престола:

По обох боках гостинця Laon-Soissous розвинули артилерії знов живу діяльність. Здовж Ени, коло Раймс і в Шампанії принесли розвідні рухи полонених і добичу.

На східнім березі Мааси удалось вчера досвіта віртемберським військам на північнім збочу височини 344 на схід від Samogneux взяти приступом французські рови на ширині 1.200 м. Через цілий день вели Французи вісім протинаступів, щоб нас відтиснути з добутої землі; також в ночи продовжав завзятий ворог свої набіги. В завзятих борбах все Французів відбивано. понад 150 полонених з двох франц. дивізій лишилось в наших руках. Кровaві втрати ворога росли з кождим даремним наступом.

Огнева боротьба перейшла з поля боротьби і на сусідні части фронту і була цілий день і через ніч сильна.

В нападі бомбами наших летунів в ночі з 1. на 2. 10. на Льондон, Маргате, Sherners, Довер запримічено добрий успіх. Також у англійських пристанях і головних осередках руху в північній Франції з видним успіхом кинено богато бомб.

Підпор. Ґонтерман зістрілив 39. поручн. Бертгольд 28 противника у воздушній борбі.

На східнім і на македонськім фронті ніякої боєвої діяльности.

Перший ґенеральний кватирмайстер **Людендорф.**

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Дентистичне заведене
Д-ра Олександра Барвінського
при вул. Сикстуській ч. 17.
Виймоване зубів без болю і пльомбоване.
Штучні зуби в кавчуку, золоті і платині.
Пацієнтів з провінції залагоджується в найкоротшім часі

Оголошеня.

Панну до контованя і кореспонденції та **хлопця** до експедиції приймe зараз „Укр. Слово“. — Зголошуватись між 8—10 рано.

Касієрка лядова з 5 літною практикою глядає посади. Зголошеня до Адм. Укр. Слова під (Касієрка). 1—3н.

Робітня столярська пошукує хлопця до науки около 14 літ з укінченою третою клясою народних шкіл — у Львові, ул Шептицького ч. 65. 2—2

Молодий пристійний торговельник, маючи власний склеп товарів корінних вартости кільканайпять тисяч корон і власну реальніст — глядає собі дорогою Товаришки житя, пристійної молодої і лагідної вдачі. Посаг вимаганий, фотографія і з доброї родини. Першенство мають панни з фаху торговельного. Річ трактує поважно, на аноніми не відповідає. 4—5

Молодий пристійний і всесторонно образований нар. учитель Українець, з недостачі знакомства навяже переписку (евентуально і в матримоніяльній цілі) з панною Українкою, музикальною, спокійної вдачі і образованою. Ласкаві зголошеня до 11. жовтня с. р. до Адмін. „Укр. Слова“ під „учитель“. 3—3

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.